

BEGRAAFPLAATSEN PARAMARIBO

Jannes H Mulder

4. LINA'S RUST

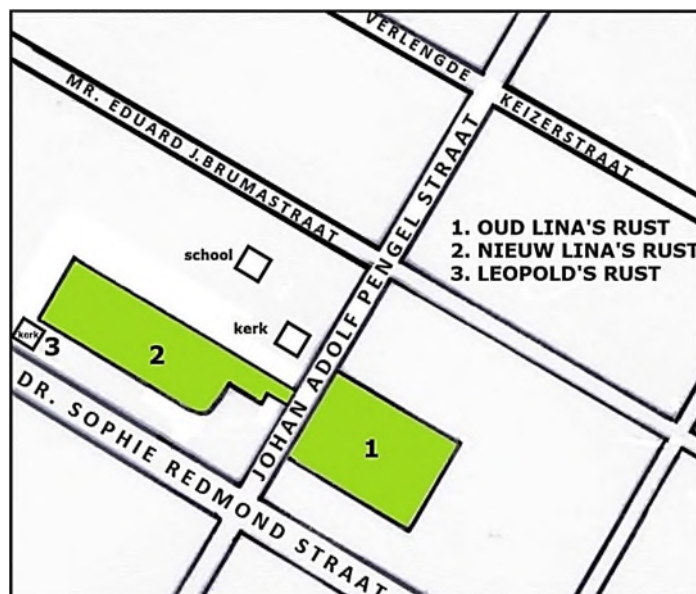
Hervormde begraafplaatsen

In 1668 werd in Suriname de Hervormde Kerk gesticht en al in 1670 verwierf de Hervormde Gemeente in Paramaribo een begraafplaats, de Oude Oranjetuin, die in 1801 werd gesloten.

Vanaf 1756 werd in de Nieuwe Oranjetuin begraven. Het waren hervormde begraafplaatsen, waar voornamelijk welgestelde kerkleden werden begraven.

Aan de Johan Adolf Pengelstraat, de voormalige Wanicastraat, bevinden zich nog twee hervormde begraafplaatsen, aan weerszijden van de straat: Oud Lina's Rust uit 1899 en Nieuw Lina's Rust uit ca. 1940.

Beide begraafplaatsen liggen waar volgens een kaart uit 1881 de militaire begraafplaats Kettij's Rust lag.

Oud Lina's Rust

Nieuw Lina's Rust

Kerkhof van de Stuiversvereniging der Hervormde Gemeente

Op het bord bij de ingang van beide begraafplaatsen aan de Johan Adolf Pengel Straat staat 'Kerkhof van de Stuiversvereniging der Hervormde Gemeente'. En dat geeft precies het verschil aan tussen de (rijke) Oranjetuin en de (arme) Lina's Rust.

In 1897 richtte Moeder Annetta Bos-Visser van de Vereniging voor Armen Zorg deze Stuiversvereniging op, die achtereenvolgens in 1899 Lina's Rust, in ca. 1940 Nieuw Lina's Rust en in 1966 Annetta's Hof (gelegen aan de Jaggernath Lachmonstraat) in beheer kreeg. Alle drie begraafplaatsen zijn nog in bedrijf.

Deze Stuiversvereniging van 1897 is van een spaarverzekering inmiddels geëvolueerd naar een moderne uitvaartonderneming. Aanvankelijk

ging het alleen om armlastige leden van de Hervormde Gemeente en om het sparen van een stuiver per week vanaf de geboorte gedurende circa 30 jaar. Tijden veranderen en van sparen is zelden meer sprake en mensen van alle gezindten zijn nu welkom. Ook is de zwarte koets van de Stuiversvereniging verhuisd naar het openluchtmuseum in Nieuw Amsterdam aan de monding van de Surinamerivier. Een witte lijkauto, waarvoor niemand meer het hoofd ontbloot of van de fiets stapt, is ervoor in de plaats gekomen. Tijdens de uitvaart draagt de huidige dragerman geen traditionele lange zwarte jas met witte strepen en zwarte hoed meer. Maar de kunst van het dragen van de kist naar de laatste rustplaats kennen zij nog steeds als geen ander.

dragers van de Stuiversvereniging

Indien u de mogelijkheid hebt, volg dan op afstand de bazuinmuzikanten en de dragers van de kist. Op weg naar de kuil markeert het hele gezelschap enige ogenblikken de pas, schuifelen zonder vooruit te komen. Dan zetten zij de vaart erin alsof ze de benen nemen waarna zij plotseling op een sukkeldrafje een hoek lijken om te gaan. De dragers zetten daarmee de boze geesten op het verkeerde been. Terwijl die het lijk volgden op weg naar het graf, schudden de dragers door hun onverwachte verandering van tempo en richting de demonen en van zich af. Spoken aan het graf zijn immers niet welkom. Ook vraag ik uw aandacht voor de afleggers, een oude traditie die ook in Nederland door Surinamers in ere wordt gehouden.

afleggers

dragers en muzikanten

Oud Lina's Rust

Je betaalt nu niet meer met stuivers, maar met Surinaamse dollars. Voor het onderhoud en herstel van de hoofdpaden van de begraafplaatsen van de Stuiversvereniging betaal je jaarlijks een bedrag van 100 SRD. Dat heeft effect gehad, want door het cementeren van paden keert het onkruid niet meer terug, het hek is gerepareerd en de graven zijn weer

zichtbaar. Op Oud Lina's rust liggen rechts van het hoofdpad eerst de graven van de Hennep's, dan de vele Samson's met verder op de engelen, de symbolisch gebroken zuilen en richting Essedgebouw de grafmonumenten van de familie Curiel. Maar waar ligt Lina? Omdat de registers van de Stuiversvereniging tot 1950 ontbreken, is niet te achterhalen waar de naam Lina vandaan komt.

LEOPOLD'S RUST

begraafplaatsen van de Evangelische Broedergemeente Suriname

Via de Johan Adolf Pengel Straat kun je nog een begraafplaats bezoeken, namelijk Leopold's Rust, een voormalige begraafplaats van de EGBS, de Evangelische Broedergemeente Suriname.

In Suriname is de Evangelische Broedergemeente het grootste protestantse kerkgenootschap met zo'n 60.000 leden.

De Evangelische Broedergemeente, waarvan de leden ook wel Hernhutters of Moravische Broeders worden genoemd, is een piëtistische opwekkingsbeweging, die in 1722 in Hernnhut begon onder leiding van Nikolaus Ludwig Graf von Zinzendorf (1700-1760). De beweging kende ook een enorm zendingsbewustzijn.

Al in 1735 kwamen de eerste Duitse zendelingen

naar Suriname, waar in eerste instantie veel werk is verricht onder de toenmalige slaven. Ongeveer 50% van de Afro-Surinamers is nu lid van de EGBS.

Inmiddels geheel verdwenen begraafplaatsen van de Hernhutters zijn Christiana's Rust en Maria's Rust (uit 1779), allebei gesloten in 1892. Bij de Grote Stadskerk (Steenbakkerijstraat 21) liggen nog grafstenen, die waarschijnlijk afkomstig zijn van één der geruimde begraafplaatsen.

Leopold's Rust sloot in 1913 en werd in hetzelfde jaar opgevolgd door Marius Rust, de enige nu nog functionerende EGBS-begraafplaats, gelegen aan de Sophie Redmondstraat.

Leopold's Rust

Een fraai voorbeeld van een begraafplaats van de Evangelische Broedergemeente is Leopold's Rust, gesloten in 1913. De naam komt van Broeder Schuller F.I. Leopold, wiens grafsteen er overigens niet ligt.

Van de oorspronkelijke begraafplaats is alleen het deel voor 'Europees personeel' nog over. Sober van opzet liggen 79 graven van oud-zendelingen uit Duitsland, Zwitserland, Nederland, Labrador (Canada) en Suriname in gelid op een kleine keurig onderhouden begraafplaats. Mannen, vrouwen en baby's liggen apart, zoals gebruikelijk is bij de Hernhutters en alles ligt in oostelijke richting. Het oudste graf is van maart 1894 en ligt achterin, het jongste graf is van 1954. Op bijna alle graven staat een fraai

gemetselde bakstenen ombouw, waarop de grafzerk ligt, maar er zijn ook twee graven met tegels.

De ingang van Leopold's Rust ligt circa 50 meter van de drukke Dr. Sophie Redmond Straat ter hoogte van de ingang van het Jeugdcentrum en de Tshoeng Tjien kerk van de Evangelische Broedergemeente.

NB. Op veel begraafplaatsen in Paramaribo komen bakstenen grafmonumenten voor. De bakstenen kwamen uit Nederlandse steenbakkerijen en zijn in Suriname terechtgekomen omdat ze als ballast voor de lege schepen uit Nederland dienden.

Bronnen & Literatuur:

- Op [Google Earth](#) zijn de begraafplaatsen op de beschreven locaties vanuit de lucht eenvoudig te herkennen.
- [Historische begraafplaatsen in Paramaribo met foto's](#); reader 2004
- Serie artikelen over begraafplaatsen in Paramaribo in De Ware Tijd, EBG en Lutherse 13-12-2004 B5.
- [Bedreigde begraafplaatsen in Paramaribo](#). Met Philip Dikland. Tijdschrift voor Surinamistiek OSO, 2005, 24 (2), 263-75.
- [Afleggen en ter aarde bestellen in Suriname](#). Terebinth, Tijdschrift van de Vereniging de Terebinth, 2005, 9 (3), 40-2.